

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis, sententia affirmativa ut vera eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

potentia executiva. Quare D. Thomas loco citato de verit. in fine corporis articuli ait: *Actus potentie presupponit actum providentie sicut divigentis: unde in providentia non includitur potentia, sicut voluntas.* Id magis constabit ex dicendis Tractatu sequenti, ubi actus ad prædestinationis negotium pertinentes discutimus, & præcipua discrimina quæ intercedunt inter providentiam Dei generalem, & prædestinationem, quæ est specialis providentia, quæ creatura rationalis ad æternam beatitudinem efficaciter ordinatur, exponemus.

95. Querit D. Thomas hic art. 3. an Deus immediatè omnibus rebus provideat? Et respondet quod ad providentiam duo pertinent, scilicet ratio ordinis rerum provifatum in finem, & executio hujus ordinis, quæ gubernatio dicitur. Et subdit, quod quantum ad primum, Deus immediatè omnibus prævidet, cum in suo intellectu habeat rationes omnium rerum etiam minimarum; non verò quantum ad secundum, sed inferiora gubernat per superiora; non propter defectum suæ virtutis, sed propter abundantiam suæ bonitatis, ut dignitatem causalitatis etiam creaturis communitet.

Id magis explicat & confirmat 3. contra Gent. cap. 77 ex differentia quæ est inter Dei providentiam, quatenus ordinat, & eandem, quatenus exequitur eundem ordinem; *primum enim (inquit) fit per virtutem cognoscitivam, secundum per virtutem operativam: hæc autem ita se habent, quod tanto perfectior est ordinatio, quanto perfectior virtus cognoscitiva, & quanto magis ad minima descenditur: minimorum autem executio concedet inferiorum virtutem effectui proportionatam: in Deo verò quantum ad utrumque summa perfectio est, in eo enim est perfectissima sapientia ad ordinandum, & perfectissima virtus ad operandum: oportet igitur quod ipse per sapientiam omnium ordines disponat etiam minimorum, exequatur verò minima, sive infima, per alias inferiores virtutes, per quas ipse operatur, sicut virtus universalis & altior, per inferiorem & particularem virtutem: Ergo convenientissimum est, quod Deus res per seipsum disponat & ordinet, illam tamen dispositionem per causas inferiores exequatur, & quibusdam utatur creaturis, ut alias regat & gubernet. Unde substantiis intellectualibus utitur in gubernatione rerum corporalium, & inter substantias corporales, inferiora hæc & subblunaria, reguntur per corpora cælestia; homo verò, quia medium tenet inter creaturas merè spirituales & corporales; ut spiritualis & cognoscitivus, subjicitur Angelis à quibus illuminatur; ut corporeus verò, & in actionibus corporeis subditur corporibus cælestibus, & ab eorum influentiis dependet; quatenus verò liber, & agens voluntarium, ac sui ipsius dominus, nulli rei create subjicitur, sed soli Deo, cujus providentiæ ejus motus voluntarij & liberi immediatè subduntur, ut docet S. Thomas 3. contra Gent. cap. 90.*

96. Nec solum in ordine naturæ Deus regit creaturas inferiores per superiores, sed etiam in ordine gratiæ; quod ex duplici capite provenit. Primò ex ipsa Dei providentia, quæ ut perfectissima est, convenientissimum etiam ordinem rebus tribuit: sic autem res convenientissimè ordinantur, quando perfectio unius cedit in bonum imperfectioris, & excessus illius quæ perfectior est, redundat in utilitatem ejus quæ minus est perfecta: *Perfectio divina providentiæ (inquit D. Thomas)*

Tom. I.

A requirit ut excessum aliquarum rerum supra alias ad ordinem convenientem reducat: hoc autem fit, cum ex superabundantia aliquorum magis habentium, provenit aliquod bonum minus habentibus. Secundò id provenit ex ipsa perfectione rerum, cum enim bonum sit sui diffusivum, ex Dionysio 4. de divinis nominibus, quò est res aliqua melior, eò est magis diffusiva sui. Item quò res aliqua est melior & perfectior, eò est Deo similior: Deus autem totus est sui diffusivus: Ergo quò aliquæ agentia magis in participatione divinæ bonitatis constituuntur, tantò magis perfectiones suas nituntur in alios transfundere, quantum possibile est. Unde Beatus Petrus monet eos qui divinam bonitatem per gratiam participant, ut eam in alios, quantum fieri potest, transfundant: *Vnusquisque (inquit) sicut accipit gratiam, in alterum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.* Ex quo infert D. Thomas infra quæst. 106. art. 4. quod *Sancti Angeli qui sunt in plenissima participatione divinæ bonitatis, quicquid à Deo percipiunt, subjunctis impertiuntur.* Ex hoc etiam constat, quod intra ordinem gratiæ, Christus Dominus, ut Deo propinquior (cum Deus sit) in totum ordinem illum influit, neque enim aliquis participat gratiam aliquam, quam ex ejus meritis non possideat; & sancti quò Christo sive Deo sunt propinquiores, ut Beatissima Virgo, Apostoli, fundatores Ordinum &c. eò magis influunt in alios.

ARTICVLVS III.

An Deus suâ infinitâ Providentiâ, omnes nostras bonas operationes ab æterno prædefiniat, & prædeterminet?

§. I.

Quibusdam præmissis, sententia affirmativa ut vera eligitur.

97. Notandum primò, duplex solere distingui decretum à Theologis, unum positivum, quo Deus vult positivè aliquid esse, & aliud permissivum, quo sinit, vel permittit aliquid fieri. Ut enim dicit Augustinus in Enchirid. cap. 95. *Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo.* De hoc secundo decreto non loquimur in præsentem, quia non agimus hic de actibus malis & peccaminosis, quos Deus solum permittit, sed de bonis operibus, quæ positivè vult, & decernit, ac per scientiam approbationis cognoscit.

98. Notandum secundo, quòd quando queritur, an divina providentia actus liberos voluntatis create prædefiniat, & prædeterminet? particula præ duplicem potest importare, vel designare prioritatem. Unam durationis & temporis: alteram naturæ, seu causalitatis. De prima, nulla est difficultas, vel controversia: constat enim, ab æterno, & ante omnia tempora, dispositionem de rebus faciendis fuisse in mente divina. Nam *elegit nos ante mundi constitutionem*; ut ait Apostolus: *& ante secula decrevit, qualiter per secula disposuit*, inquit Gregorius in moralibus. Tota ergo controversia devolvitur ad secundum genus prioritatis, an scilicet dentur in Deo decreta, quæ prioritatem naturæ & causalitatis

§. Ij

antecedant futuritionem consensûs, & determinationis nostræ voluntatis, vel illam supponant ut à Deo prævisam per scientiam mediam? Cujus difficultatis resolutio pendet ex principiis suprâ statutis, impugnando scientiam mediam, & divinorum decretorum efficaciam demonstrando.

99. Dico, Deum suâ infinitâ providentiâ præordinare, prædefinire, seu prædeterminare omnes actus bonos & honestos quos voluntas creata in tempore elicita est: non solum quantum ad illorum substantiam, sed etiam quantum ad modum libertatis & contingentiæ in eis inclusum. Est contra defensores scientiæ mediæ, qui (ut suprâ vidimus) tales prædefinitiones & prædeterminationes æternas & efficaces rejiciunt, & sola decreta indifferentia & conditionata, consensum & determinationem liberi arbitrij expectantia, in Deo agnoscunt. Vel si admittant decreta determinata & absoluta, volunt ea esse subordinata scientiæ mediæ, & supponere prævisionem futuri consensûs, saltem sub conditione quod homo ponatur in his vel illis circumstantiis & occasionibus.

100. Nostram tamen conclusionem docent non solum omnes Thomistæ, sed etiam plures ex antiquioribus & recentioribus Theologis, quorum longum catalogum conscribunt Salmanticenses hæc disp. 10. dub. 3. & Alvarez lib. 1. responsionum cap. 1. Imò Henricus Henriques celebris scriptor Societatis libro ultimo de fine hominis, cap. 4. num. 2. in textu fatetur hanc ante Molinam fuisse concordem & unanimum Theologorum sententiam. *Rectè (inquit) concors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem bonorum efficacem, ex providentia perfecta ab æterno, in qua, & per quam, tanquam per rationem, cerè omnia sciat.* Et cap. 5. allegat pro hac sententia plusquam viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis. Et ibidem addit, *Non est ita difficile conciliare libertatem hominis cum tali prædeterminatione, ut quidam Recentiores putant.* Subscribit Azorius, & quod olim de Cicerone Augustinus dixit, junioribus suæ Societatis Theologis attribuit: ait enim lib. 4. instit. Moral. cap. 22. quæst. 21. *Pauci juniores Theologi, ut voluntatem nostram liberam faciant, faciunt sacrilegam, dum negant Deum opera nostra bona præfinire.*

§. II.

Quadam Scriptura testimonia breviter expenduntur.

PLura Scripturæ loca suprâ disp. 5. retulimus, ad divinorum decretorum efficaciam demonstrandam, quæ etiam æternas divinæ providentiæ prædefinitiones apertè declarant. Ut tamen hæc veritas, quæ est unum ex præcipuis doctrinæ Thomisticæ fundamentis, magis elucidetur, & firmius stabilatur, alia Scripturæ testimonia breviter hic exponenda sunt.

101. Primum sumitur ex Apostolo ad Ephes. 1. dicente: *Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.* Quibus verbis in primis rejicit decreta indifferentia & conditionata, consensum, & determinationem voluntatis creatæ expectantia: nam ut ibidem observat S. Thomas, *Apostolus non dicit quod Deus operatur omnia secundum voluntatem, ne credas quod sit irrationabilis, sed secundum consilium voluntatis suæ: id est secundum voluntatem suam, quæ est ex ratione; non secun-*

A *dum quod ratio imponat discursum, sed secundum quod designat certam & deliberatam voluntatem.* Constat autem quod nomine certæ & deliberatæ voluntatis, non intelligitur voluntas conditionalis & inefficax, quæ Deus decernat se influxurum in actus voluntatis creatæ, si ipsa voluerit: nam hæc voluntas non est certa, sed potius incerta & indeterminata; siquidem ex vi hujus voluntatis non habet Deus potius concurrere, quam non concurrere; sed sicut concurreret si voluntas creata vellet, ita non concurreret, si voluntas creata non vellet: Ergo &c.

Secundò per hæc Apostoli verba, excluduntur alia decreta absoluta & determinata, prævisionem futuri consensûs supponentia, quæ etiam in Deo fingunt defensores scientiæ mediæ: nam si Deus nihil circa nostros actus liberis determinatè statueret, nisi suppositâ prævisioni futuri consensûs voluntatis nostræ, non operaretur omnia secundum consilium voluntatis suæ, sed potius secundum præscientiam consensûs & deliberationis voluntatis nostræ. Unde Author libri Hypognosticon rectè notavit, Paulum non dixisse quod Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis humanæ (sive absolutè, sive sub conditione prævisum) sed secundum consilium voluntatis suæ: quia ad hanc solum respexit, ut de operationibus creatis in tempore facientis dispo-

C *neret.* Secundum testimonium habetur cap. 2. ejusdem Epistolæ ad Ephesios, ubi dicitur: *Ipse enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ preparavit Deus ut in illis ambulemus.* Circa quem locum duo etiam notanda sunt. Primum est, quod fideles dicuntur creati in operibus bonis, quia sicut creatio non præsupponit subjectum, sed facit; ita voluntas divina præparans bona opera, non præsupponit consensum voluntatis nostræ, sed illum per suam gratiam efficit. Secundum, quod dicuntur bona opera à Deo præparata: id est prædestinata, prædefinita, seu prædeterminata, juxta significationem textus Græci, ubi habetur verbum *ἡτοροῦν*, quod significat prædefinire, præstatuere, & prædeterminare. Unde D. Athanasius explicans hæc verba Apostoli, hanc præparationem, *prædestinationem* appellat. Et S. Prosper resp. 14. ad capita Gallorum: *Fides (inquit) & charitatis opera, atque in eju usque ad finem perseverantia, quia homini per Dei gratiam conferuntur, rectè & ista & quæ eis retribuenda sunt, prædestinata dicuntur ex auctoritate Apostoli dicentis, Creati in operibus bonis quæ preparavit Deus &c.* Quod desumpsit ex Augustino lib. de prædest. SS. cap. 10. & ex illis postea S. Fulgentius, qui lib. 1. ad Monimum ait: *Deus hoc gratuita justificatione tribuit preparatum, quod in æterna prædestinatione preparaverat tribuendum.*

E His Apostoli testimoniis addi potest istud Ecclesiastici 33. *Quare dies diem superat, & annus annum à Sole? A Domini scientia separati sunt facti Sole, & præceptum custodiens, per Dei sapientiam dividuntur, & immutavit tempora, & dies festos ipsorum, & ex ipsis exaltavit, & magnificavit Deus.* Quæ analogiâ dierum & annorum intelligi putat Augustinus discretionem justorum à peccatoribus, & prædestinatorum à reprobis, factam ex dispositione & prædefinitione divina: sicut enim dies diem superat, cum alius alio sit lucidior, placidior, salubrior, feracior, imò etiam festivior & sanctior, quam-

Lib. 1.
ad Sim-
plic. qu.
2. ver-
sus si-
nem.